

HANDLEIDING VOOR JOURNALISTEN DIE OVER SEKSWERK SCHRIJVEN



Inhoudsopgave

1. Waarom deze handleiding?.....	2
2. Welke termen?	2
3. Wees gendersensitief	2
4. Open vraagstelling	2
5. Houding	2
6. Respecteer details	2
7. Namen	3
8. Advocaat van de duivel?.....	3
9. De verwarring tussen sekswerk en mensenhandel/uitbuiting.....	3
10. Cijfers.....	3
11. Valse tegenstellingen.....	3
12. Consent form	3
13. Correcties.....	3
14. Beeldmateriaal	4
15. Weglaten is ook een keuze.....	4
16. Verder lezen	4
17. Tenslotte.....	4
Bijlage: Tien misverstanden over prostitutie en mensenhandel	5
Bijlage: Het stigma op sekswerk	9

1. Waarom deze handleiding?

Hoewel sekswerk in Nederland legaal is, is het werk waar stigma, vooroordelen en misvattingen nooit ver weg zijn. Om niet in de bekende valkuilen te trappen is deze handleiding ontwikkeld. Want we merken nog regelmatig dat journalisten niet goed geïnformeerd zijn, en zich door teveel vooroordelen laten leiden. Dit houdt vervolgens weer het stigma in stand, en is schadelijk voor sekswerkers.

2. Welke termen?

‘Sekswerk’ en ‘sekswerker’ zijn de termen die de branche zelf heeft geïntroduceerd. Het aspect dat het werk is, dus betaald krijgt voor het leveren van een service, komt goed in de term naar voren, en voldoet dus beter dan ‘prostitutie’ of ‘prostitutie(e)’. Daarnaast is sekswerk is een bredere, meer inclusieve term voor de gehele erotische branche. Ouderwets klinkende termen zoals ‘van lichte zeden’ ‘meisje van plezier’, ‘je lichaam verkopen’, etc. worden zelden op prijs gesteld. En hoewel sekswerkers de keus moet worden gelaten hoe ze zichzelf noemen, is het niet aan de journalist om af te wijken van het woord ‘sekswerk’ of ‘sekswerker’.

3. Wees gendersensitief

Sekswerker is seksneutraal, en kan dus gelden voor mannen, vrouwen en transgenders in de branche. Ook de klant kan een man, vrouw of transgender zijn.

Er wordt nog teveel uitgegaan dat alle sekswerkers vrouwen zijn en dat mannelijke en transgender sekswerkers nauwelijks een rol lijken te spelen in het maatschappelijke debat. Dit kan worden opgelost door expliciet over ‘vrouwelijke sekswerkers’ te spreken als men alleen vrouwen bedoelt.

4. Open vraagstelling

Als sekswerkers worden geïnterviewd door de media worden ze vaak al in de vraagstelling geconfronteerd met foute aannames “het is toch ook heel erg met de gedwongenheid in de prostitutie?” die hen meteen in de verdediging dringt, terwijl van een journalist juist een open houding wordt verwacht.

Als sekswerkers worden geïnterviewd door studenten worden ze regelmatig geconfronteerd met sterk gekleurde vraagstellingen die bepaalde antwoorden onmogelijk maken.

5. Houding

Let bij een face-to-face interview ook op eigen non-verbale signalen. Juist sekswerkers zijn erg goed in het oppikken daarvan, en zien haarscherp de micromimiek van afschuw of fascinatie. Aangenomen dat de journalist waarheidsgetrouw wil rapporteren en niet slechts een vooringenomen standpunt wil uitdragen...

6. Respecteer details

Sekswerkers kunnen je vragen om bepaalde details weg te laten. Een pijnlijk gedeelte in het verhaal, verwijzingen naar familieomstandigheden, uiterlijke omschrijving, beschrijving van de omgeving, of hoeveel ze verdienen. Vraag je af waaróm en hóe je de beschrijvingen maakt, en wat ze bijdragen of afbreuk doen aan het journalistieke item. Overleg met de sekswerker, en weglaten bij twijfel.

7. Namen

Iedere sekswerker die met de media praat maakt eigen keus welke naam er verstrekt wordt. Sekswerkers die een werknaam gebruiken doen soms dat niet alleen om zichzelf te beschermen, maar ook hun familie.

8. Advocaat van de duivel?

Niet elk stuk hoeft 'gebalanceerd' te zijn door én een voorstander én een tegenstander aan het woord laten. Het laten ontkrachten wat de *'lived experiences'* zijn van sekswerkers door iemand *'met een mening'* is wat sekswerkers veel te veel overkomt. Een journalist hoeft niet altijd 'advocaat van de duivel te spelen'. Ook hoeft er geen 'debat' te worden aangezwengeld, sekswerkers zijn al genoeg onderwerp van debat.

Advies is dat, als men er aan hecht om voor- en tegenstanders aan het woord te laten, diegenen wel vergelijkbare expertise moeten hebben (geen ervaren sekswerker tegenover de eerste de beste met een mening).

9. De verwarring tussen sekswerk en mensenhandel/uitbuiting

De verwarring draagt niet bij aan de strijd voor mensenrechten en arbeidsrechten van sekswerkers, en draagt evenmin bij aan het daadwerkelijk aanpakken van misstanden. Onthoud: sekswerk is werk, en misstanden zijn misstanden.

10. Cijfers

Accepteer dat cijfers moeilijk te krijgen zijn over de seksbranche, het laat zich lastig tellen, er is een hoge mobiliteit, en het begint al bij definities van wat er geteld wordt. Cijfers worden stelselmatig overschat als het gaat over misstanden. Wordt geen naprater van vaag cijfermateriaal, laat ze dan liever weg.

11. Valse tegenstellingen

Stop met het opdelen in zogenaamde groepen. De 'happy hookers' tegenover de gedwongen sekswerkers. Zij die van seks houden, zij die het voor het geld moeten doen. De activistische, mondige, sekswerker tegenover de kwetsbare vrouwen (ps: er zijn kwetsbare omstandigheden, het is geen persoonlijkheidskenmerk). De lijst is eindeloos. Accepteer dat de branche eindeloos veel variaties kent, iedereen heeft eigen omstandigheden, en maakt waarschijnlijk keuzes die een ander niet zou maken. Maak er geen karikaturen van.

12. Consent form

Verstrek (ongevraagd) een consent form in tweevoud, door beiden ondertekenen, zodat de sekswerker er altijd op kan terug vallen. Noteer bijvoorbeeld of opnames later gewist worden, dat consent weer kan worden ingetrokken, welke correctiemogelijkheden er zijn, of over het gebruik van foto's.

13. Correcties

Het corrigeren van feitelijke onjuistheden in de tekst is doorgaans geen enkel probleem. Lastiger wordt het als er een vooroordeel in doorschemert, en de sfeer van het artikel niet helemaal naar de zin is, om dat nog te kunnen corrigeren. Niet onjuist, maar bijvoorbeeld veel te kort door de bocht. Akkoord gaan of helemaal terug trekken, en ook de goede kanten van het verhaal teniet doen? Geef óók zeggenschap over de kop

boven het artikel maakt de journalist die niet zelf. Kop en beeld kunnen een goed interview in een andere hoek drukken, of tegenspreken, of zelfs een leugen bevatten.

14. Beeldmateriaal

Sekswerkers ergeren zich soms aan de clichématige manier van het beeld. Veel focus op billen en borsten. De sekswerker op hoge hakken, voorover gebogen bij de auto. Een beeld van raamprostitutie (soms van al gesloten raamgebieden) terwijl het over een ander deel van de branche gaat. Er wordt overigens gewerkt aan een beeldbank, zodat er foto's beschikbaar komen voor journalisten die wel de goedkeuring van sekswerkers kan wegdragen.

15. Weglaten is ook een keuze

Het gebeurt regelmatig dat sekswerkers de blaren op de tong praten om alles uit te leggen en dat het dan gewoon wordt weggelaten. Of dat er zeer selectief wordt geciteerd. De journalist dient zich te realiseren dat (veel) weglaten óók een frame is.

16. Verder lezen

Lees je van tevoren in, als je niet bij nul moet beginnen kun je misschien meer de diepte in tijdens het interview, en hoeft de sekswerker niet eerst alle vooroordelen te ontcrachten. Bijvoorbeeld op www.sekswerkexpertise.nl of www.swlinks.nl

De beste tip om je voor te bereiden: denk na over het beroep van sekswerkers, en bij alle vragen die je gaat formuleren, vervang het woord sekswerker eens met een ander beroep, bijv. taxichauffeur of tomatenplukker. Zou je ze dan nog steeds zo formuleren? Zou je dan nog steeds die nieuwsgierige, of persoonlijke vragen stellen?

En deze ethische code ken je natuurlijk uit je hoofd! <https://www.nvj.nl/ethiek/ethiek/code-journalistiek-nederlands-genootschap-hoofdredeacteurs-2008> of <https://www.spj.org/ethicscode.asp>

17. Tenslotte

Sta eens stil bij de vraag waarom het niet altijd eenvoudig is om sekswerkers te vinden voor een interview. Door de jaren heen hebben sekswerkorganisaties en individuele sekswerkers helaas een haat-liefde verhouding opgebouwd met de pers, en iedere dappere sekswerker blijkbaar door schade en schande wijs worden. Het is een duivels dilemma of aan een artikel/reportage meewerken voordeel of nadeel oplevert. Voor de branche of voor jezelf. Sekswerkers en sekswerkorganisaties willen zich gerepresenteerd voelen als het over hun werk, hun leven, hun mensenrechten gaat, maar worden te vaak 'geframed' neergezet. "Oh ja, we moeten ook nog even een sekswerker zelf aan het woord laten", terwijl er een artikel/reportage vol vooroordelen in de maak is. Sekswerkers die de ondankbare taak op zich nemen de media te woord te staan liggen onder een vergrootglas bij hun collega's, die gauw geneigd zijn aan te nemen dat de sekswerker het verkeerd heeft gedaan, terwijl mogelijk de werkelijkheid verdraaid is.

Zodat een sekswerker wel eens verzucht "we worden meer genaaid door de media dan door onze klanten". Jij gaat het beter doen, he!

Bijlagen:

- Tien misverstanden over prostitutie en mensenhandel
- Stigma en sekswerk

Tien misverstanden over prostitutie en mensenhandel

Veel beelden over prostitutie of sekswerk zijn gebaseerd op mythes, stereotypen en misverstanden. Dit staat een effectieve aanpak van mensenhandel en een emancipatoir prostitutiebeleid in de weg. Dit document wil een aantal van deze misverstanden uit de weg te ruimen en een realistischere kijk op sekswerk en mensenhandel bieden.

Mythe 1: Mensenhandel is onverbreekelijk verbonden met prostitutie

Nog steeds denken veel mensen dat mensenhandel direct verbonden is met prostitutie. De kern van mensenhandel is echter dwang en (extreme) uitbuiting. De laatste jaren hebben we geleerd dat dit in verschillende sectoren van de economie voorkomt, zoals in de huishoudelijke arbeid, de zorg, de horeca, de bouw, en de land- en tuinbouw. Net als in deze sectoren, bestaat er ook in de prostitutie zowel vrijwillige als gedwongen arbeid en kunnen werkomstandigheden goed zijn of zo slecht dat we van uitbuiting en mensenhandel spreken. Een deel van de slachtoffers van mensenhandel is tegen hun wil in de prostitutie (of andere soorten arbeid) gedwongen, een ander deel heeft zelf voor het werk gekozen maar wordt uitgebuit en gedwongen onder onvrije omstandigheden te werken waarin ze niet zelf kunnen bepalen hoe ze willen werken of kunnen stoppen als ze dat willen.

Mythe 2: Niemand wordt vrijwillig sekswerker

Een onbekend deel van alle sekswerkers werkt onder dwang of is via misleiding en manipulatie hierin terecht gekomen. Ook komt het voor dat sekswerkers het vak in gaan omdat ze geen andere uitweg zien. Tegelijkertijd is er ook een grote groep sekswerkers die tevreden is met hun werk. Sommige mannen en vrouwen hebben bewust voor sekswerk gekozen, anderen kwamen er bij toeval in terecht of uit financiële noodzaak. Het verdienen van relatief hoge bedragen, flexibele werktijden, zelfstandigheid, contact met collega's, gewaardeerd worden door klanten en het gevoel hebben aantrekkelijk te zijn, zijn een paar van de voordelen die sekswerkers ervaren binnen hun werk. Dat wil niet zeggen dat sekswerk altijd 'goed werk' is, of dat er geen uitbuiting in de sector plaatsvindt. Maar iets hoeft geen goed werk te zijn om toch als werk te worden beschouwd. Zoals voor de meeste mensen geldt, je hoeft niet altijd van je werk te houden om het niet kwijt te willen. En voor de meeste mensen geldt dat ze werken voor hun brood. Of sekswerkers hun werk leuk vinden of minder leuk, of ze onder goede of slechte omstandigheden werken, allemaal hebben ze belang bij erkenning van hun werk en bij dezelfde rechten als andere werkers hebben.

Mythe 3: Maar het is toch een heel groot probleem volgens de cijfers?

Het is moeilijk om een schatting te maken van het aantal sekswerkers in Nederland, laat staan van het aantal slachtoffers van mensenhandel in de prostitutie. Niet iedereen verstaat ook hetzelfde onder mensenhandel. Sommige mensen vinden bijvoorbeeld alle sekswerk mensenhandel of vinden het ook dwang als mensen de keuze voor prostitutie maken om economische redenen. De meeste onderzoeken komen uit op tussen de 4 tot 10 % van de sekswerkers die op enig moment met dwang te maken hebben (gehad). De meeste daarvan komen op eigen kracht uit die situatie. Een klein deel doet aangifte.

Mythe 4: Legalisering van prostitutie bevordert mensenhandel.

Net zoals de acceptatie van het huwelijk geen acceptatie van huiselijk geweld inhoudt, houdt legalisering van prostitutie niet de acceptatie van mensenhandel in of van andere vormen van dwang en geweld. Prostitutie uit het strafrecht halen kan mensenhandel juist tegen gaan, mits gepaard met aandacht voor de verbetering van de positie van sekswerkers en de aanpak van de ongelijke machtsverhoudingen in de prostitutie. Wanneer prostitutie niet stiekem hoeft plaats te vinden en sekswerkers rechten hebben, kunnen zij beter voor hun eigen veiligheid zorgen en zijn zij weerbaarder tegen dwang en geweld. Ook kan de politie een band opbouwen met sekswerkers en exploitanten, zodat zij misstanden kunnen en durven melden zonder dat ze bang hoeven te zijn om zelf te worden vervolgd.

Met een vergunningsplicht voor seksbedrijven is er toezicht op wie actief is in de branche en in de voorwaarden kunnen een safe seks beleid, toegankelijkheid voor hulpverlening en gezondheidszorg en hygiëne en brandveiligheid worden geregeld. Sommige sekswerkers werken liever autonoom of samen met 1 of 2 collega's, zodat ze hun eigen arbeidsomstandigheden kunnen bepalen. Meestal werven zij hun klanten via het internet. Hun veiligheid is het grootst wanneer dit legaal mogelijk is. Alleen dán kunnen ze in nood de politie waarschuwen zonder zelf vervolgd te worden. Wanneer zij openlijk kunnen adverteren, kan de gezondheidszorg en hulpverlening hen per telefoon, email of chat bereiken met informatie. Het zijn juist de ingevoerde beperkende maatregelen, zoals het sluiten van tippelzones en ramen, het maximumbeleid voor vergunningen en het verbieden van thuiswerk, die wantoestanden in de hand werken. Zonder veilige legale werkplekken zijn sekswerkers genoodzaakt om hun heil in onveilige, en voor politie, gezondheidszorg en hulpverlening onbereikbare, circuits te zoeken.

Ook op basis van onderzoek vallen geen betrouwbare uitspraken te doen over de invloed van beleid op de omvang van mensenhandel.¹

Mythe 5: Illegale prostitutie is hetzelfde als gedwongen prostitutie.

Het begrip 'illegaal' wordt op verschillende manieren gebruikt. Dat wekt vaak verwarring. Illegale prostitutie kan inhouden in dat exploitanten een seksbedrijf exploiteren zonder vergunning terwijl ze die wel moeten hebben. Het kan ook betekenen dat sekswerkers op een plek werken waar dit niet is toegestaan. Vaak staan ze gewoon bij de KvK geregistreerd en betalen ze belasting. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om thuisontvangst zonder vergunning (veel gemeenten verbieden thuisontvangst) of om het ontvangen van klanten in hotels. Ook wanneer iemand geen geldige verblijfstitel heeft voor arbeid in Nederland, spreekt men van illegale prostitutie. Veel vrijwillig werkende sekswerkers willen hun eigen arbeidsvoorwaarden bepalen, zoals het kunnen weigeren van bepaalde klanten en het kiezen van hun eigen werktijden en werken daarom thuis of vanuit huis. Gedwongen prostitutie is iets anders. Bij gedwongen prostitutie en mensenhandel gaat het om misleiding, vrijheidsberoving, (seksueel) geweld en uitbuiting.

Mythe 6: Registratie van sekswerkers geeft inzicht in de prostitutiebranche en helpt in de strijd tegen mensenhandel

Door sekswerkers te registreren zou de overheid inzicht krijgen in de prostitutiebranche wordt gezegd. Sekswerkers zullen er echter doorgaans alles aan zullen doen om registratie te voorkomen. Vooral wanneer onduidelijk is hoe goed hun gegevens worden beschermd en wat de consequenties zijn voor hun mogelijkheden om autonoom te werken. Het stigma op prostitutie is nog steeds groot in Nederland. Vrouwen worden uitgescholden, hun kinderen worden gepest, en sekswerkers met een 'reguliere' baan

¹ Zie <https://www.wodc.nl/onderzoeksdatabase/2667-internationale-vergelijking-relatie-prostitutiebeleid-en-omvang-mensenhandel.aspx>

worden ontslagen wanneer hun bijverdiensten worden ontdekt. Mannelijke en transgender sekswerkers worden nog eens extra gediscrimineerd.

Veel sekswerkers zullen zich niet willen registreren, omdat ze bang zijn dat bekend wordt dat ze sekswerk doen, of zich niet kunnen registreren, bijv. omdat ze niet over de juiste papieren beschikken of thuis werken in een gemeente die dat verbiedt. Zo ontstaat er een tweedeling tussen wel en niet geregistreerde sekswerkers. Die laatste groep is niet meer bereikbaar voor de hulpverlening en zal ook niet meer naar de politie gaan als er iets aan de hand is. Dat maakt ze kwetsbaar voor geweld en chantage, klanten en kwaadwillenden kunnen daarvan profiteren.

Ook wordt wel gezegd dat ambtenaren bij de registratie kunnen ontdekken of iemand geen slachtoffer van mensenhandel is. Maar als het zelfs voor politie en hulpverlening al moeilijk is om mensenhandel vast te stellen, is dat voor een gemeenteambtenaar al helemaal onmogelijk. Net als bij huiselijk geweld doen veel slachtoffers er alles aan om hun situatie te verbergen. Daarom is het opbouwen van een vertrouwensrelatie belangrijk. Dat kost tijd en kan niet in één (verplicht) gesprek. Ook kan je in een gesprek niet zien of iemand misschien later slachtoffer kan worden.

Mythe 7: De strafbaarstelling van klanten van ongeregistreerde sekswerkers helpt tegen mensenhandel.

Sommige partijen willen klanten van ongeregistreerde sekswerkers strafbaar maken om mensenhandel te bestrijden. Maar 'niet geregistreerd' is niet hetzelfde als 'gedwongen'. Eerder het omgekeerde: juist de sekswerkers die kunnen kiezen zullen zich het meest onttrekken aan verplichte registratie in verband met hun veiligheid en de bescherming van hun privacy. Registratie creëert een schijnveiligheid. Het zegt immers niet over of iemand slachtoffer van mensenhandel is of dat misschien later wordt. Zo bestaat het risico dat de overheid de uitbuiting van gedwongen prostituees legitimeert.

Uit de ervaring van andere landen weten we dat het strafbaar stellen van klanten nare neveneffecten heeft. Onderzoek naar de gevolgen van de strafbaarstelling van klanten in Zweden laat bijvoorbeeld zien dat dit ten koste van de veiligheid en gezondheid van sekswerkers gaat. Contacten vinden plaats op afgelegen plekken waar klanten niet betrappt kunnen worden. Sociale controle is onmogelijk omdat in groepsverband werkende prostituees te veel opvallen. Angstige klanten geven sekswerkers te weinig tijd om de betrouwbaarheid van de klant goed in te kunnen schatten. Ook zijn sekswerkers eerder geneigd om klanten te accepteren die ze anders zouden hebben geweigerd en nemen ze meer gezondheidsrisico's omdat het werven van klanten veel moeilijker is. Omdat het moeilijker is voor sekswerkers om zelfstandig te werken neemt het aantal pooiers toe. Voor de hulpverlening en gezondheidszorg wordt het moeilijker om sekswerkers te bereiken.

Mythe 8: Mensenhandel is een migratieprobleem.

Het is een misverstand dat slachtoffers van mensenhandel altijd migranten zijn. Ongeveer de helft van het aantal slachtoffers dat CoMensha (coördinatie mensenhandel) registreert is Nederlands. Ook internationale mensenhandel is niet louter een migratieprobleem. Mensen migreren voor betere leef- en arbeidsomstandigheden en om geld te kunnen verdienen. Daartegenover staat de vraag van de Nederlandse consument die goederen of diensten zo goedkoop mogelijk wil krijgen. Maar ons restrictieve migratiebeleid maakt legale migratie vaak onmogelijk, zeker voor slecht betaald werk in de informele sector en zgn. 'vrouwenwerk', zoals huishoudelijk werk, de zorg en prostitutie. Hiervan wordt gebruik gemaakt door mensenhandelaren. Als mensen hier illegaal zijn en geen rechten hebben zijn ze gemakkelijk uit te buiten. Ze kunnen immers toch niet naar de politie zonder het risico zelf uitgezet te worden.

Mythe 9: Alleen vrouwen worden slachtoffer van mensenhandel.

Vaak bestaat het idee dat mannen vrijwillig en doelbewust migreren en dat vrouwen slachtoffer zijn van mensen die hen misleiden en uitbuiten. In werkelijkheid migreren de meeste vrouwen net zo goed bewust. Soms is dit voor prostitutie, soms voor arbeid in andere sectoren. Zowel mannen als vrouwen kunnen tijdens hun migratietraject in een situatie van dwang terecht komen.

Mythe 10: Prostitutie kan beter helemaal verboden worden.

De wens of noodzaak van sekswerkers om geld te verdienen verdwijnt niet met een verbod. Ook zal de vraag naar seksuele diensten niet zomaar afnemen. Klanten en sekswerkers zullen nieuwe wegen vinden om elkaar te ontmoeten. Uit het gegeven dat prostitutie ook voor komt in landen waarin dit verboden is, leren we dat de branche zo vindingrijk is, dat dit altijd lukt. Onderzoek bevestigt dat: verschillende soorten prostitutiebeleid hebben vrijwel geen effect op het aantal sekswerkers, ze hebben echter wel een groot effect op werkomstandigheden en de veiligheid en gezondheid van sekwerkers.

April 2020

Het stigma op sekswerk

Ondanks de alomtegenwoordigheid van commerciële seks en vormen van legalisering in Nederland en andere landen, blijft sekswerk (oftewel prostitutie) een sociaal gestigmatiseerd beroep. Dat heeft vergaande gevolgen voor alle betrokkenen, in het bijzonder voor sekswerkers zelf. Stigma gaat gepaard met stereotypering, uitsluiting en discriminatie. Het vormt een legitimering voor agressie en geweld. Gestigmatiseerde personen krijgen negatieve eigenschappen toegedicht, zoals beperkte vermogens en criminaliteit. Positieve eigenschappen verdwijnen naar de achtergrond. Gestigmatiseerde mensen worden minder serieus genomen en met minder respect behandeld. Schending van burgerlijke en mensenrechten, hoe aantoonbaar schrijnend ook in het geval van sekswerkers, wordt minder ernstig genomen. Geïnternaliseerd stigma kan bovendien bij sekswerkers zelf gevoelens van schuld en schaamte, onzekerheid, stress en depressiviteit veroorzaken en tot geheimhouding, dubbellevens en sociale terugtrekking leiden. Stigma vermindert sowieso iemands sociale status en maatschappelijke mogelijkheden. De invloed van stigma op iemands functioneren mag groter worden geacht dan die van persoonlijkheidseigenschappen.

Stigma werkt als olie op het vuur bij alle misstanden in de prostitutie, in tandem met de criminalisering van sekswerk die er het gevolg van is. Stigma en criminalisering hebben negatieve effecten op werkrouines en werkverhoudingen. Ze ondermijnen de onderhandelingspositie van sekswerkers ten opzichte van alle andere partijen. Ze verslechteren de toegang tot politie, justitie en gezondheidszorg. Ze verhogen de (lichamelijke en geestelijke) gezondheidsrisico's van sekswerkers.

Stigma wordt op meerdere niveaus gebezigd en in stand gehouden. Behalve op het niveau van wet- en regelgeving, is stigma werkzaam in de media, bij politie en justitie, in de gezondheidszorg, hulpverlening en (zakelijke) dienstverlening en in interacties met exploitanten, klanten en collega's. Tot slot beïnvloedt het stigma ook de belangenbehartiging en de zelforganisatie van sekswerkers negatief, omdat het de waarde en de noodzaak daarvan op de achtergrond brengt. Waar onder stigma vooral ook vermeende criminaliteit en slachtofferschap van sekswerkers zich op de voorgrond dringt, krijgt feitelijke arbeidsexploitatie juist veel te weinig aandacht.

Wil een overheid serieuze zaak maken van verbetering van de positie van sekswerkers, zal ze zich gerichte inspanningen moeten getroosten om het stigma op sekswerk te verminderen. Daartoe moeten beleidsmakers de legitimiteit en realiteit van prostitutie onder ogen zien. In Nederland is, ook na de wetwijziging in 2000, niet gericht gewerkt aan brede erkenning van sekswerk als werk. Sterker, de situatie lijkt er alleen maar slechter op geworden.

Heden ten dage wordt sekswerk vooral geframed als een (principiële) vorm van mensenhandel. Dat heeft geleid tot een toename van repressieve maatregelen, waarmee het stigma op sekswerkers alleen maar is versterkt. Sekswerkers worden nu minder als criminelen maar des te meer als slachtoffers gezien. Hun deskundigheid, zeggenschap en autoriteit worden ontkend. Werkplekken worden gesloten en er zijn steeds minder mogelijkheden om het beroep zelfstandig en legaal uit te oefenen. Dat speelt mensenhandelaren in de kaart en verhoogt eens te meer het risico op uitbuiting en geweld.

Kortom, het stigma op sekswerk wakkert exploitatie en mensenhandel aan!